

Zaćmienie – II etap

Agnieszka Polska, Natalia Sielewicz

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Godło: 031223080915

ZAĆMIENIE

Agnieszka Polska

Projekt wystawy w Pawilonie Polskim na
61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki w Wenecji w 2026 roku

KONCEPCJA WYSTAWY

W manifeście otwierającym 61. Biennale Sztuki w Wenecji Koyo Kouoh zachęca, by wsłuchać się w wielowarstwowe melodie oraz molową tonację naszych emocji. Projekt Agnieszki Polskiej podąża za tą sugestią, łącząc refleksję nad współczesnością i echem procesów historycznych z liryczną narracją i zmysłowym językiem obrazu. Artystka kieruje nasz wzrok i słuch ku temu, co „trwa nieprzerwanie, choć często niknie w kakofonii chaotycznych zdarzeń współczesnego świata.”

Tytułowe *Zaćmienie* we wschodnioeuropejskim folklorze bywało interpretowane jako czas zakłócenia porządku – moment, gdy granice między światem ludzi, duchów i sił nadprzyrodzonych ulegają rozmyciu. Polskie i ukraińskie podania przedstawiają zaćmienie jako zjawisko, w którym codzienny cykl świata zostaje przerwany, a ludzie muszą działać wspólnie, by przywrócić równowagę.

Prezentacja czerpie z tego zasobu symbolicznego, czyniąc z zaćmienia moment liminalny między jawą a snem. To właśnie w jego cieniu dochodzi do wstrząsu – momentu załamania światła, porządku i człowieczeństwa.

Artystka zadaje pytania o miejsce sztuki w obliczu współczesnych katastrof i przesilenia cywilizacyjnego, pokazując, jak poezja i sztuka mogą stać się przestrzenią oporu i refleksji nad losem jednostki i wspólnoty.

Na aranżację pawilonu składają się: centralny film wyświetlany jako projekcja, dodatkowa animacja, kinetyczna rzeźba–zegar oraz instalacja przestrzenna złożona z wielkoformatowych luster. Stworzona w ten sposób architektura powiela w nieskończoność sylwetki widzów i odbicia z obrazów filmowych w onirycznym *mise-en-abyme*. Polska sięga do metafory lustrzanego świata (*Mirror World*) zaproponowanej przez Naomi Klein w książce *Sobowtór. Moje spotkanie z drugą ja*. To rzeczywistość znajoma, a jednocześnie niepokojąco inna: zniekształcone odbicie, metafora współczesnego ekosystemu informacyjnego, w którym idee, hasła polityczne i symbole zmieniają znaczenie, a tożsamości są kopiowane lub przejmowane.

Film zatytułowany *Kwiat paproci* to dystopijna opowieść z pogranicza baśni i koszmaru sennego, łącząca pozornie odległe porządki: historyczny feudalizm i współczesną techno-oligarchię. Te dwa światy, rozdzielone całą epoką, w filmie w surrealny sposób koegzystują i stanowią jedną rzeczywistość.

Główna bohaterka, wywodząca się z klasy chłopskiej, przyzwyczajona jest do życia w nędzy jako „zbędna” jednostka, bez której rodzina i społeczeństwo mogłyby się obyć. Dziewczyna w niezwykle sposób dokonuje awansu klasowego i trafia do tajemniczej rodziny, będącej uosobieniem władzy opartej na zasobach, luksusie i pozornej filantropii. Ich „efektywny altruizm” ma moralne pęknięcie: w różnym ogrodzie bohaterka odkrywa, że fortunę rodziny karmią moralnie wątpliwe inwestycje i struktury oparte na wyzysku. Dramatyczne zwroty akcji dezorientują ją, zaburzając pamięć i poczucie realności.

Tę centralną dla wystawy pracę dopełnia krótka animacja – liryczna interwencja artystki, zrealizowana za pomocą modelu sztucznej inteligencji, inspirowana

antyfaszystowskimi manifestami sztuki ruchomego obrazu z początku XX wieku. Sięgając do korzeni antyfaszyzmu, artystka przekazuje modelowi AI poetyckie komunikaty językowe, które zostają uwspółcześnione w formie surrealistycznego eseju filmowego.

W warstwie poetyckiej wszystkich elementów wystawy przeplatają się pytania o przyszłość świata u progu globalnej fali faszyzmu i techno-militarnej dystopii – zaćmienia człowieczeństwa, empatii i wspólnoty. Czy katastrofa jest czymś powracającym i nieuniknionym, tak jak zaćmienie słońca, czy może być „odczarowana” poezją?

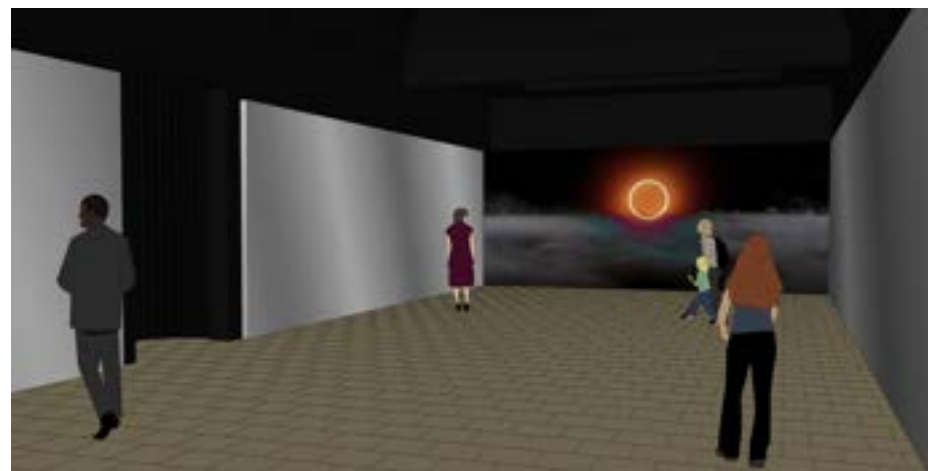

Wizualizacje przestrzeni wystawowej

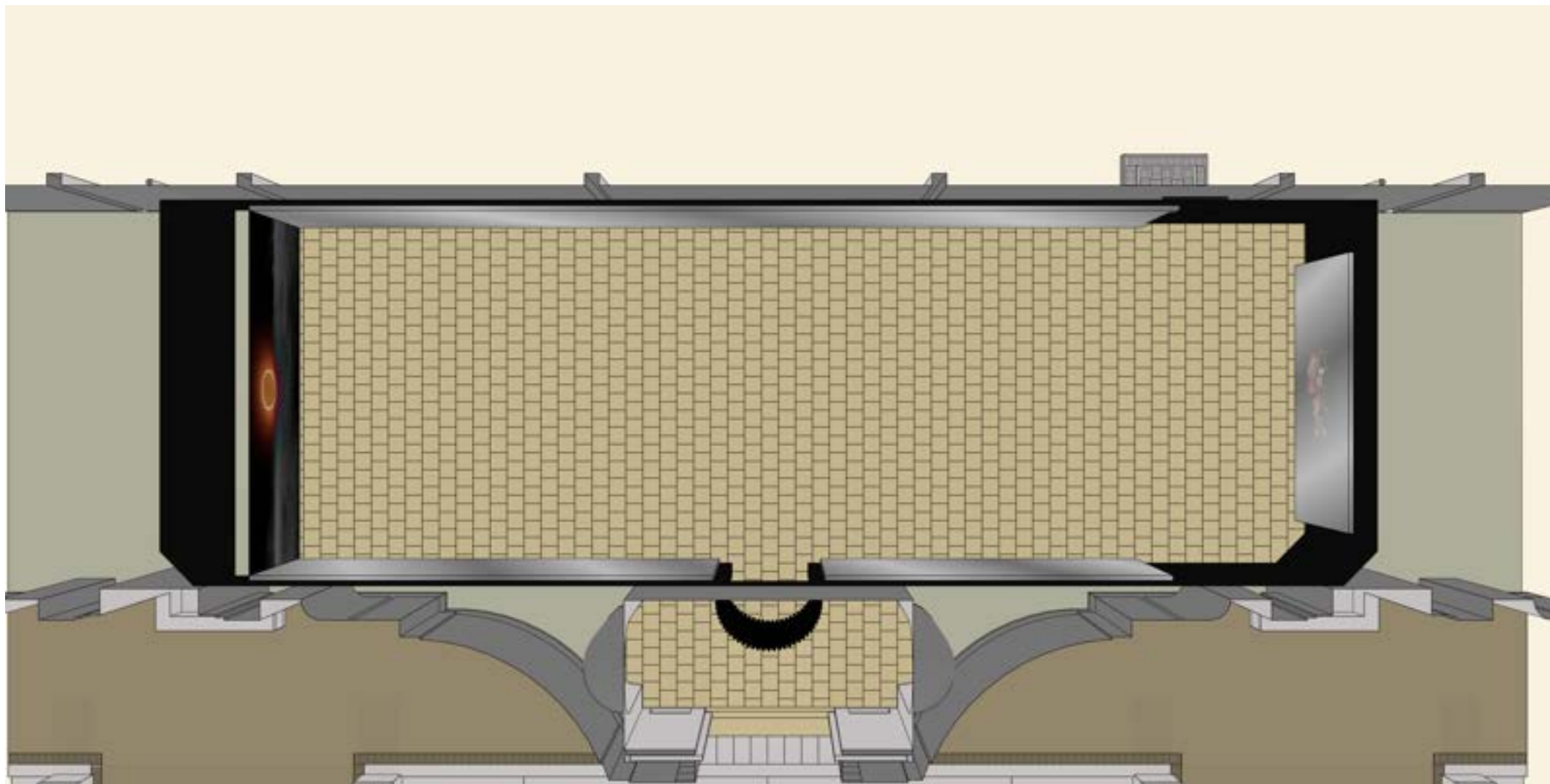
SZCZEGÓŁOWY PROJEKT WYSTAWY

Prezentacja *Zaćmienie* składa się z aktorskiego filmu pokazywanego jako projekcja, krótkiej animacji wyświetlanej na średniej wielkości ekranie modułowym LED, ukrytym za semi-transparentnym lustrem, kinetycznej rzeźby–zegara oraz instalacji z wielkoformatowych luster.

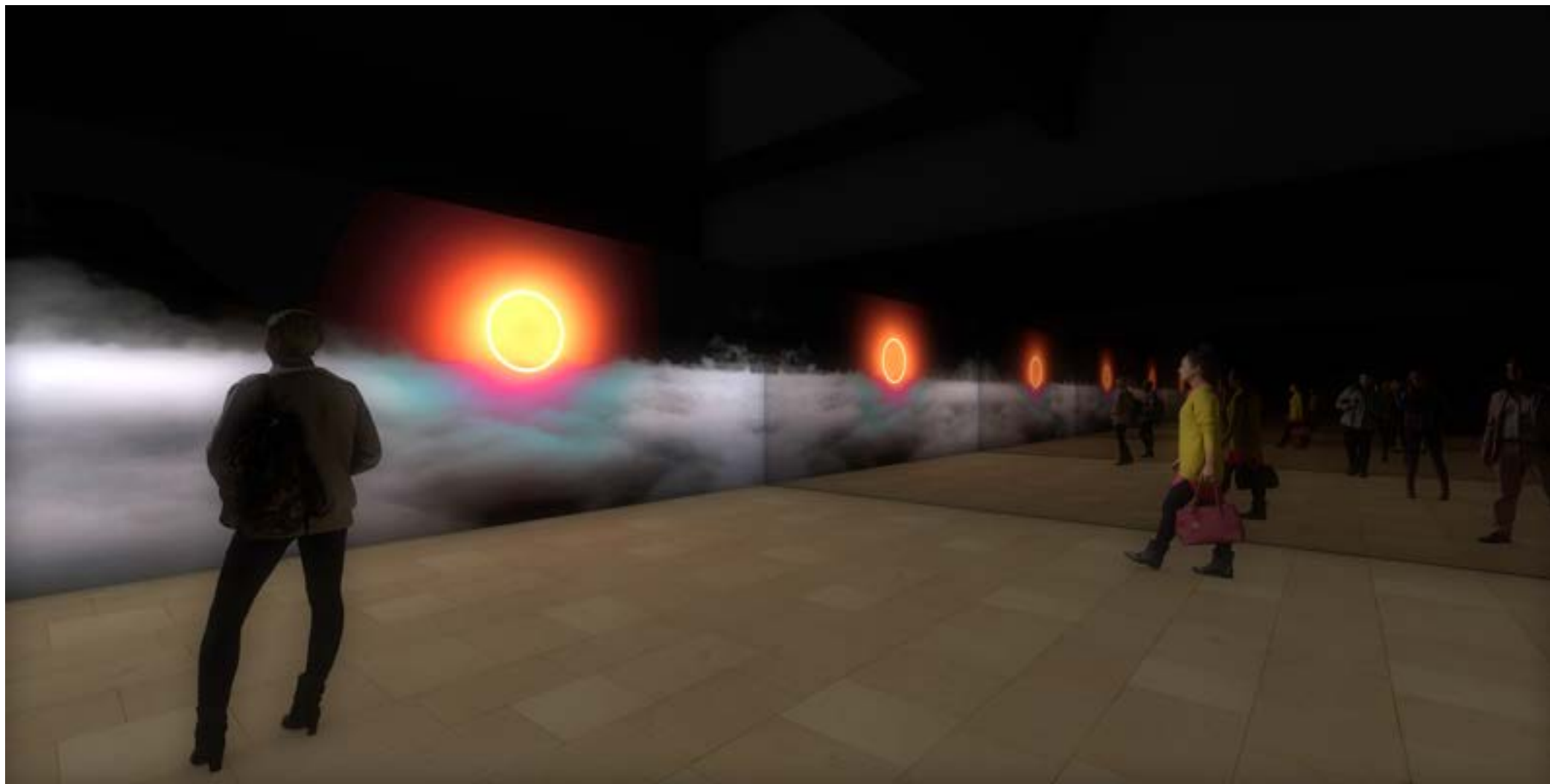
Kwiat paproci – jednokanałowa projekcja anamorficzna w zaciemnionym pomieszczeniu na ekranie o szerokości 780 cm, dźwięk 5.1. Film aktorski z elementami animacji.

Szkice techniczne wystawy

Plan aranżacji wystawy

Wizualizacje przestrzeni wystawowej

Film rozgrywa się w chłodnej, otwartej przestrzeni studia filmowego, gdzie minimalne, umowne dekoracje i teatralne oświetlenie sugerują oniryczną, sztuczną rzeczywistość. Sceneria, pozbawiona ścian i wyraźnych granic, przypomina kolaż snu i teatru – płynnie przenikają się w niej kolejne lokacje: ogród wypełniony krzewami sztucznych róż, cmentarzysko i przestrzeń domowa. Estetyka dekoracji kojarzyć się może z oszczędnością *Night of the Hunter* Charlesa Laughtona, *Mad Fox* Tomu Uchidy lub *Querelle* Rainera Wernera Fassbindera. Całość spowija gęsta, nisko unosząca się mgła typu *dry ice*; brodzą w niej wszystkie postacie, a kłęby dymu przesączają się przez każdy element scenografii.

Na przekór stylizacji scenograficznej obraz rejestrowany jest z ręki, blisko aktorów, w konwencji przypominającej zdjęcia filmu dokumentalnego. Jest on lekko zniekształcony dzięki użyciu obiektywów anamorficznych KOWA, co potęguje wrażenie oglądania marzenia sennego. Ścieżka dźwiękowa składa się z niepokojących, rezonujących w ciele basów, połączonych ze śpiewem i prostymi kompozycjami instrumentalnymi, być może skomponowanymi przez Sofie Birch i Antoninę Nowacką.

W filmie występuje mała grupa aktorów. Widz jest prowadzony przez Narratorkę/Włóczęgę – postać zwracającą się wprost do kamery, pełniącą rolę

Wizualizacje przestrzeni wystawowej

przewodniczki. Jak opowiada Włóczęga w otwierającym film monologu, w świecie, w którym się znajdujemy, zaćmienie słońca może trwać przez wiele dni, a rzeczywistość „robi wtedy wrażenie cmentarzyska, po którym jak martwe cienie snują się ludzkie postacie, dziwnie zmienione, zamyślane, milczące” (cytat za Joanną Kuciel-Frydryszak, *Chłopki*). Według Włóczęgi jest to również czas, w którym zakwita mityczny kwiat paproci, obiecujący bogactwo znalazcy. W trakcie tego monologu powoli dochodzi do pełnego zaćmienia słońca, przestrzeń filmowa robi się coraz ciemniejsza, aż w końcu oświetlona jest jedynie przez wykrojony okrąg – zakrytą tarczę słoneczną górującą nad planem.

Główną bohaterką jest skromnie ubrana Dziewczyna, przywodząca na myśl żyjące w opresji kobiety klasy ludowej z początków XX wieku. Widz spotyka ją w momencie, gdy podczas pieszej wędrówki do miasta gubi cielę, które miała za zadanie sprzedać. Dziewczyna jest zdezorientowana i nie pamięta swojej tożsamości. Zamiast cielęcia natrafia na świetlistą roślinę ogrodzoną wiązkami laserów. Zafascynowana, narusza barierę, co sprowadza na nią pościg myśliwski – jednak rodzina, na której posiadłości hodowany jest kwiat paproci, zamiast ukarać intruza, rozpoznaje w Dziewczynie dawno zaginioną córkę i dziedziczkę.

Szkice do filmu "Kwiat paproci"

Nowo odnaleziona rodzina serdecznie przyjmuje bohaterkę, ubiera ją i karmi wyszukanymi potrawami podawanymi przez milczącą Służącą. Kolejne interakcje ukazują wielką gościnność i troskę, a także odkrywają przed Dziewczyną świat, na który składa się działalność filantropijna, inwestycje w ultra-nowoczesne technologie militarne oraz zapaść indywidualnej odpowiedzialności etycznej. Oczarowana luksusem, bohaterka początkowo nie kwestionuje moralnych implikacji tej rzeczywistości.

Podczas nastrojowych spacerów w różanym ogrodzie rodzina ujawnia źródło swojego bogactwa: sekretną hodowlę kwiatu paproci, który w czasie zaćmienia przyciąga niezwykle rzadką ćmę. Ten owad, pożądany przez kolekcjonerów nazistowskich memorabiliów, jest wart fortunę ze względu na swoją łacińską nazwę związaną z ruchem faszystowskim.

Film zostanie zrealizowany w studiu filmowym w Warszawie. Praca ze stałą grupą współpracowników artystki umożliwi szybkie wykonanie produkcji i postprodukcji.

2. Bez tytułu – jednokanałowa, czarno-biała animacja *Stable Diffusion*, format 4:3, bez dźwięku.

Na przeciwległej ścianie wyświetlana jest krótka interwencja artystki, zrealizowana za pomocą modelu

---

sztucznej inteligencji *Stable Diffusion*, inspirowana antyfaszystowskimi manifestami sztuki ruchomego obrazu z początku XX wieku.

Sięgając do korzeni antyfaszyzmu, artystka przekazuje modelowi AI poetyckie komunikaty językowe, które zostają uwspółcześnione w surrealistyczny esej filmowy. Film łączy przetworzone ujęcia inspirowane takimi dziełami, jak *Uzhmuri* (Nutsa Gogoberidze), *Pie in the Sky* Ralpha Steinera czy *Europa* Stefana i Franciszki Themersonów. Film posługuje się abstrakcyjną, pozbawioną narracji i opartą na impresjach strukturą oraz mocnymi sygnałami wizualnymi, które oddziałują na odbiorcę poprzez sugestywny kolaż obrazów. Jednocześnie rezonuje z materia i politycznym przekazem centralnej historii przedstawionej w *Kwiecie paproci*.

Praca wyświetlana jest na stosunkowo małym, modułowym ekranie LED, schowanym za taflą semi-transparentnego lustra. Dzięki temu zabiegowi widz, oglądając film, który jawi się jako „powidok”, obserwuje jednocześnie swoje własne odbicie.

3. Instalacja z luster – wysokiej jakości lustra tekstylne, różne wymiary.

Na ścianach głównej sali wystawowej zainstalowane są wielkoformatowe lustra z wysoko-odblaskowej folii

naciągniętej na lekkie ramy aluminiowe. Połączenie tafli luster z projekcjami daje efekt multiplikacji przestrzeni, w których odbicia widzów mieszają się z kalejdoskopową przestrzenią filmową, tworząc efekt odrealnienia, fragmentaryzacji i zniekształcenia rzeczywistości. Lustra mogą zostać wykonane przez wykwalifikowaną firmę na miejscu w Wenecji.

4. Zaćmienie 5 – zegar/rzeźba kinetyczna, laserowo wycięte, obracające się kręgi plexiglasu z nadrukiem, laserowo wycięta tarcza aluminiowa z nadrukiem *Chromalux*, specjalnie wykonany mechanizm zegara, 118 cm średnicy.

W przedsionku pawilonu, w miejscu rozety nad wejściem, umieszczona jest praca będąca nową realizacją z istniejącej serii *Braudel's Clocks*. Po tarczy z motywem słońca obraca się wskazówka z wizerunkiem planety przypominającej ludzką czaszkę. Dzięki specjalnie wykonanym mechanizmom powoli obracająca się planeta co jakiś czas nachodzi na słońce, powodując zaćmienie.

Produkcja pracy finansowana będzie niezależnie od budżetu pawilonu.

W przestrzeni pawilonu przewidziano również siedziska dla publiczności, które chwilowo nie są ujęte w wizualizacji projektu.

Wizualizacja rzeźby kinetycznej/zegara

Wizualizacja rzeźby kinetycznej/zegara

STRESZCZENIE SCENARIUSZA WYSTAWY

Prezentacja *Zaćmienie* składa się z filmu aktorskiego *Kwiat paproci*, krótkometrażowej animacji *Bez tytułu*, kinetycznej rzeźby/zegara *Eclipse 5* oraz wielkoformatowej instalacji lustrzanej.

Centralnym dziełem jest *Kwiat paproci*, jednokanałowa projekcja filmowa w zaciemnionym pomieszczeniu. Film nakręcony zostanie w minimalistycznej estetyce z symbolicznymi scenografiami wypełnionymi gęstą, nisko wiszącą mgłą. Sennym obrazom subtelnie zniekształconym za pomocą anamorficznych obiektywów KOWA, towarzyszy ścieżka dźwiękowa z rezonującym basem, śpiewem i prostymi instrumentami. Narrator/ Włóczęga prowadzi widzów do świata, w którym co jakiś czas pojawia się trwające kilka dni zaćmienie słońca, a mityczny kwiat paproci kwitnie. Śledzimy awans klasowy głównej bohaterki, Dziewczyny pochodzącej z chłopskiej rodziny, która w niesamowity sposób podnosi swój status społeczny i trafia do tajemniczej techno-oligarchicznej rodziny.

Druga praca to czarno-biała animacja bez dźwięku wygenerowana z pomocą sztucznej inteligencji, zainspirowana antyfaszystowskimi filmami z początku XX wieku. Ta abstrakcyjna kolażowa kompozycja, wyświetlana na ścianie LED za półprzezroczystym lustrem, wizualnie i politycznie nawiązuje do *Kwiatu paproci*.

Instalacja lustrzana zwielokrotnia przestrzeń, łącząc odbicia widzów z kalejdoskopowymi projekcjami, tworząc fragmentację i zniekształcenie. Nawiązuje do metafory lustrzanego świata, w którym idee, hasła polityczne i symbole zmieniają znaczenie, a tożsamości są kopiowane lub przejmowane.

Całość uzupełnia *Eclipse 5*, kinetyczna rzeźba/ zegar - po tarczy z motywem słońca obraca się wskazówka z wizerunkiem planety przypominającej ludzką czaszkę. Powoli obracająca się planeta co jakiś czas nachodzi na słońce, powodując zaćmienie.

PLAN DZIAŁAŃ MINIMALIZUJĄCYCH
NEGATYWNY WPŁYW REALIZACJI PROJEKTU
NA ŚRODOWISKO NATURALNE WRAZ Z INFORMACJĄ
O POTENCJALNYM BRAKU ISTOTNYCH ZAGROŻEŃ
ORAZ UZASADNIENIEM:

---

1. Analiza wpływu projektu na środowisko

Wystawa *Zaćmienie* Agnieszki Polskiej, należy do działań niskoemisyjnych i ma z zasady ograniczony wpływ na środowisko naturalne. Projekt realizowany w przestrzeni pawilonu nie wiąże się z ingerencją w krajobraz, glebę, zasoby wodne czy faunę i florę. Z uwagi na charakter multimedialny ekspozycji, ograniczy się budowę architektury wystawy z materiałów takich jak kartongips czy drewno, co pozwoli zminimalizować ilość odpadów poprzez ograniczenie nadprodukcji materiałów.

Działania minimalizujące potencjalny wpływ środowiskowy zakładają maksymalną efektywność energetyczną i odpowiedzialność materiałową w tym:

- Zastosowanie energooszczędnych projektorów i nagłośnienia
  - Automatyczne wyłączanie sprzętu poza godzinami otwarcia wystawy.
  - Korzystanie z urządzeń o wysokiej klasie energetycznej
  - Maksymalne lokalizowanie planów zdjęciowych w jednym regionie na terenie Polski, by uniknąć przelotów.
  - Segregacja i recykling odpadów powstałych podczas produkcji filmowej oraz montażu i demontażu wystawy
  - Ponowne wykorzystanie elementów instalacji w przyszłych projektach.
  - Zakup odzieży z drugiego obiegu lub jej wypożyczenie na potrzeby kostumografii.
  - Użycie tkanin naturalnych lub z recyklingu.
  - Przechowywanie i ponowne użycie rekwizytów i kostiumów.
-

EXHIBITION CONCEPT

In the opening manifesto of the 61st Venice Biennale, Koyo Kouoh encourages us to listen to the multi-layered melodies and the minor tonality of our emotions. Agnieszka Polska's project follows this suggestion, combining a reflection on the present and the echoes of historical processes with a lyrical narrative and a sensuous visual language. The artist directs our eyes and ears toward that which endures – though *often lost in the anxious cacophony of the present chaos raging through the world*.

In Eastern European folklore, an eclipse was often interpreted as a time when the order of things was disturbed – a moment when the threshold between the worlds of humans, spirits, and supernatural forces became blurred. Polish and Ukrainian tales depict the eclipse as an event that interrupts the everyday cycle of the world, requiring people to act together to restore balance.

The presentation draws on this symbolic tradition, framing the eclipse as a liminal moment between waking and dreaming. It is in its shadow that a rupture occurs –

a breakdown of light, order, and humanity. The artist poses questions about the place of art in the face of today's catastrophes and civilizational crises, showing how poetry and art can become a space of resistance and reflection on the fate of the individual and the community.

The pavilion's arrangement consists of a central film shown as a projection, an additional animation, a kinetic clock sculpture, and a spatial installation of large-format mirrors. This architecture infinitely multiplies the silhouettes of viewers and the images from the films in an oneiric mise-en-abyme. Polska draws on the metaphor of the "Mirror World" proposed by Naomi Klein in her book *Doppelganger: A Trip into the Mirror World*.

It is a reality that is familiar yet disturbingly alien: a distorted reflection, a metaphor for today's information ecosystem, in which ideas, political slogans, and symbols change their meaning and identities are copied or appropriated.

The film, titled *The Fern Flower*, is a dystopian tale on the border between fairy tale and nightmare, combining seemingly distant orders: historical feudalism and contemporary techno-oligarchy. These two worlds, separated by an entire epoch, coexist in a surreal way and form a single reality.

The protagonist, from a peasant background, is used to living in poverty as a “superfluous” individual, someone whose absence would go unnoticed by family and society. She inexplicably rises in social status and ends up in a mysterious family that embodies power built on resources, luxury, and ostensible philanthropy. Their “effective altruism” contains a moral fracture: in the rose garden, the heroine discovers that the family’s fortune is fed by morally dubious investments and exploitative structures. Dramatic twists disorient her, disturbing her memory and sense of reality.

This work is complemented by a short animation – a lyrical intervention by the artist, created using an artificial intelligence model, and inspired by early

20th-century antifascist moving-image manifestos. Drawing on the roots of antifascism, the artist feeds poetic language prompts to the AI, which transforms them into a surreal film essay.

The poetic layer of all the exhibition’s elements is interwoven with questions about the future of the world on the threshold of a global wave of fascism and techno-military dystopia – an eclipse of humanity, empathy, and communal spirit. Is catastrophe something recurring and inevitable, like a solar eclipse, or can it be “enchanted” through poetry?

SUMMARY OF THE EXHIBITION SCENARIO

Eclipse comprises the live-action film *The Fern Flower*, a short animation *Untitled*, the kinetic clock sculpture *Eclipse 5*, and a large-format mirror installation.

The central work, *The Fern Flower*, a single-channel anamorphic projection in a darkened room, unfolds in a chilly film-studio space with symbolic sets: a garden of artificial roses, a graveyard, and a domestic interior, all filled with thick, low-lying fog. Dreamlike images, shot handheld and subtly distorted with KOWA anamorphic lenses, are accompanied by a soundtrack of resonant bass, singing, and simple instrumentals. The Narrator/Drifter guides viewers into a world where a solar eclipse lasts for days and the mythical fern flower blooms. We follow the social transformation of the main protagonist, Girl from a peasant background, who inexplicably rises in social status and ends up in a mysterious family that embodies power built on resources, luxury, and ostensible philanthropy.

The second work is a silent, black-and-white AI-generated animation inspired by early 20th-century antifascist moving-image manifestos. This abstract, non-narrative collage, displayed on a LED wall behind a semi-transparent mirror, visually and politically resonates with *The Fern Flower*.

The mirror installation multiplies space, blending viewers' reflections with kaleidoscopic projections, producing fragmentation and distortion.

The video installation is supplemented by *Eclipse 5*, a kinetic clock sculpture where a sun dial passing over a planet resembling a human skull, is driven by a custom mechanism to create periodic "eclipses."